

Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse hindamine vee erikasutusloa taotluse menetluse raames

OÜ Logi Projekt (äriregistrikood 11086795) esitas 02.04.2018 kirjaga nr 01 Keskkonnaametile vee erikasutusloa taotluse (edaspidi *taotlus*) Mere pst 20c, Logi tn 10, 13 ja 15 kruntide piires rannakindlustuse rajamiseks, mille käigus soovitakse uputada veekogu (mere) põhja tahkeid aineid (paekivi, graniitkivi ja põllukivid) mahus kuni 98 000 m³. Veeseaduse § 8 lg 2 p-i 7 kohaselt on vee erikasutusluba vajalik, kui uputatakse tahkeid aineid veekogusse. Veeseaduse § 9 lg-st 5 tulenevalt annab vee erikasutusloa Keskkonnaamet.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 11 lg 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) algatamise või algatamata jätmise kohta tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul. KeHJS § 3 p 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 6 lg 1 p 17¹ kohaselt on merepõhja tahkete ainete uputamine alates pinnase mahust 10 000 m³ olulise keskkonnamõjuga tegevus. Samas sätestab KeHJS § 11 lg 6 et, kui kavandatava tegevusega kaasneb eeldatavalt oluline keskkonnamõju, jätab otsustaja KMH algatamata, kui eelhindangust selgub, et kavandatava tegevuse keskkonnamõju on juba keskkonnamõju hindamise või keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus asjakohaselt hinnatud ja otsustajal on tegevusloa andmiseks piisavalt teavet.

OÜ Logi Projekt on koos vee erikasutusloa taotlusega Keskkonnaametile esitanud ka “Logi tn 8, 9, ja 10 kinnistute ning lähiala detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande” (edaspidi *KSH*, Entec AS töö nr 679/05, Tallinn 2007), milles on muuhulgas käsitletud ka rannakindlustuse ehitamisega seotud mõju keskkonnale. KSH algatati Tallinna Linnavalitsuse 21.12.2005 a korraldusega nr 2553-2. Keskkonnaministeerium on KSH heaks kiitnud 28.03.2007 kirjaga 13-3-1/14360-2.

Lähtudes eelnevast ja tulenevalt KeHJS § 6¹ lg 3 annab otsustaja käesoleva seaduse § 6 lõigetes 2 ja 2¹ nimetatud eelhindangu taotleja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Ühtlasi annab Keskkonnaamet ka hinnangu, kas kavandatava tegevuse (vee erikasutuse) keskkonnamõju on KSH käigus asjakohaselt hinnatud ning kas Keskkonnaametil on piisavalt teavet vee erikasutusloa andmise üle otsustamiseks. Kavandatava tegevuse keskkonnamõju olulisuse eelhindang antakse lähtudes keskkonnaministri 16.08.2017 määrusest nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“:

EELHINNANG

1. Kavandatav tegevus

Kavandatava tegevuse eesmärgiks on Mere pst 20c, Logi tn 10, 13 ja 15 kruntide piires rannakindlustuse rajamine, mille käigus soovitakse uputada veekogu (mere) põhja tahkeid aineid (paekivi, graniitkivi ja põllukivid) mahus kuni 98 000 m³. Graniit ja paekivid lükatakse

ja paigaldatakse veekogusse buldooseri, tasandatakse ekskavaatoriga ja pika noolega ekskavaatoriga. Kinnistu piirile jääv rannakindlustus kindlustatakse 1,5 - 3 tonni raskuste põllukividega. Veepiirist välja jäävale osale ehitatakse monoliitbetoonist rannakindlustusrajatised. Tehnika vees ei tööta, vette ulatuvad vaid ekskavaatorite kopaosad.

Vee erikasutuse käigus oluliselt jäätmeid ei teki, vähesel määral võib jäätmeid tekkida rajatiste ehitamisel (ehitusmaterjalid, nende pakendid). Kavandatav tegevus ei oma jäätmetekkest tulenevat olulist negatiivset mõju keskkonnale, kui järgitakse jäätmeseaduses kehtestatud nõudeid. Jäätmeid rajatavate ehitiste konstruktsioonides ei kasutata ning veekogusse muudel eesmärkidel ei paigutata.

Vee erikasutuse käigus tekib müra rannakindlustuse ehitamisel kasutatavate erinevate mehhanismide (ekskavaator, veoautod, buldooser) tööga seoses, kuid mitte norme ületaval tasemel. Ajutine mürafooni tõus jääb vaid ehitusaegseks ja lokaalseks. KSH aruande punktist 7.1.1 nähtub, et müra mõju ja seda leevendavaid meetmeid on käsitletud laevade ja auto liikluse poolt tekitatud müra osas ning KSH käigus telliti ka mürakaardid. Müra mõju on pigem tingitud rannale planeeritud hoonete ehitamisega seoses ning ei ole seotud vee erikasutusega.

Vee erikasutuse käigus ei teki vibratsiooni, mis põhjustaks olulisi muutusi antud piirkonnas. Valguse, soojust ja kiirguse reostust vee erikasutusega ümbruskonnale ei kaasne. Lõhnareostus on lühiajaline ning ehitustööde aegne ja valdavalt seotud ehitustööde käigus kasutatavate masinate diiselmootoritega.

Logi tn 8, 9 ja 10 kinnistute ning lähiala detailplaneering, mis hõlmab ka rannakindlustust on kehtestatud Tallinna Linnavolikogu otsusega 03.06.2010 nr 131. Otsusest nähtub, et Tallinna Linnavolikogu 09.12.2004 määrusega nr 54 kehtestatud „Paljassaare ja Russalka vahelise rannaala üldplaneeringu“ kohaselt jääb planeeritav maa-ala peamiselt alale nr 10, so Logi tänava, Rumbi tänavapikenduse ja mere vahelisele alale ning osaliselt alale nr 11, so Linnahalli piirkonna alale. Detailplaneeringuga muudetakse Paljassaare ja Russalka vahelise ala üldplaneeringut. Äriruumidega mitme korteriga elamute rajamiseks määratakse ala nr 10 detailplaneeritud osa maakasutuse juhtotstarbeks elamu- ja ärimaa. Ala nr 11 detailplaneeritud osa maakasutuse juhtfunktsioonideks määratakse jahi- ja reisisadama maa ning kaubandus ja teenindusehitiste maa. Detailplaneeringus on täpsustatud uusehitiste hoonestusalasid, hoonete kõrgust, kruntide lubatud täisehitust, hoonestustihedust ning kõrghaljastuse nõutavat osakaalu. Planeeritud ala Läänemerega piirnevale osale on kavandatud kuni 30 m laiune täies ulatuses avalikult kasutatav rannapromenaad. Detailplaneeringu seotust strateegiliste planeerimisdokumentidega on käsitletud KSH peatükis 4 ja seda Tallinna linna tasandil punktis 4.4.1 ja 4.4.2.

Rannakindlustuse ehitamise käigus toimuv tegevus (tahkete ainete uputamine) võib tekitada avariisid ja tööõnnetusi. Avariid võivad esineda kõikjal, eriti töötamisel erinevate seadmete ja mehhanismidega, kuid ka kemikaalide ja kütuste käitlemisel. Transpordi puhul pole välistatud õnnetusohu liikluses. Samas ei tohiks kõigi nõuete täitmisel tavapärast eelpool kirjeldatud tegevusi juhtuda ning tegemist on vaid hädaolukordadega. Avariide vältimiseks tuleb pidevalt ja korrektselt täita kõiki antud töödega seotud eeskirju ja ohutusnõudeid.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

Kavandatava tegevusega mõjutatava keskkonna kirjeldus on antud KSH punktis 3.1. KSH-st nähtub, et Logi tänav 8, 9 ja 10 kinnistute ja lähiala detailplaneeringu ala (edaspidi *planeeringuala*) suurus on umbes 9 ha ning ala on hetkel hoonestamata. Logi tänav 8 ärimaa sihtotstarbega kinnistu ja Logi tänav 10 äri ja sotsiaalmaa sihtotstarbega kinnistu on eraomandis. Logi tänav 9 äri ja sotsiaalmaa sihtotstarbega kinnistu ning Logi tänav 13, 15, lõik

T-2, Mere pst 20 a ja 20 c transpordimaa sihtotstarbega kinnistud kuuluvad Tallinna linnale. Logi tänava ja mere vaheline maa-ala on suures osas täidetud merepõhi.

Rannakindlustusega piirnevate kinnistute katastritunnused ja sihtotstarve on järgmine:

- 1) Mere pst 20c, katastritunnus 78401:114:1500, kinnistu sihtotstarve 100% transpordimaa.
- 2) Logi 10, katastritunnus 78401:114:1520, kinnistu sihtotstarve 90% ärimaa, 10% sotsiaalmaa.
- 3) Logi 13, katastritunnus 78401:114:1530, kinnistu sihtotstarve 100% transpordimaa.
- 4) Logi 15, katastritunnus 78401:114:1540, kinnistu sihtotstarve 100% transpordimaa.

Vee erikasutuse piirkonna koordinaadid on toodud taotluse punktis 16.

KSH käigus on planeeringualale koostatud geoloogiline eeluuring, mis selgitab täitepinnase iseloomu, võimalikke ehitustingimusi ning märgib ära ka kohati esinevat pinnase pindmise kihi reostust. KSH punktist 3.1 nähtub, et enne täitmist on merepõhi planeeringuala piirkonnas olnud 6 – 8 m sügavusel. Nüüdseks moodustab maapinna absoluutkõrgus 2,2 – 3.7 m. Geoloogilise uuringu käigus avastati planeeringualal ka pindmist reostust naftasaaduste ja raskemetallidega, kuid kokkuvõttes võib pindmise reostuse osas piirkonna seisundit lugeda heaks. Visuaalsel vaatlemisel ilmneb, et lisaks rannapurustustele on see rannalähedane merepõhja osa ka tugevasti risustunud. Muu ehitusprahi hulgas esineb ka roostetanud raudkonstruktsioone.

Planeeringuala haljastuses domineerivad isekülvsed taimed, puud ja hooldamata võsa. Planeeringualal on AS EA Reng tellimusel koostatud haljastuse dendroloogiline hinnang, mis on ära toodud ka detailplaneeringu koosseisus.

Linnaehituslikus kontekstis tuleb oluliseks pidada juba hoonestatud tehiskeskkonnaga esteetikat, eriti aga linnahalli eripära ja Tallinna vanalinna vaatekoridoriga arvestamist. Olulisi ja kaitsealuseid hooneid on käsitletud KSH punktis 3.2.1 ning antud ülevaade on põhjalik ja annab otsustajale piisavalt teavete.

KSH punktist 4.2 nähtub, et vee erikasutuse piirkonnas ja kogu planeeringualal ei asu Natura 2000 võrgustiku ala, kaitseala, hoiuala ega kaitstava looduse üksikobjekti. Lähim Natura 2000 ala paikneb Paljassaare poolsaarel ning kavandatav ehitustegevus sh vee erikasutus seda ei mõjuta.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Ülevaade looduslikest tingimustest planeeringualal ja Tallinna lähel on antud KSH punktis 3.4, kus on kirjeldatud nii tuuleolusid, lainetust, hoovuste liikumist, veetaset, jääolusid, sademeid, udu, õhutemperatuuri, merevee temperatuuri, merepõhja elustikku ja kalastikku. Antud ülevaade on põhjalik ning annab otsustajale piisavalt teavet.

Keskkonnaametile teadaolevalt on Tallinna lahe põhjaloomastik aastakümneid olnud inimtegevuse tugeva mõju all. Põhjakoosluste elutingimusi muutis oluliselt eelmise sajandi 50.-70. aastatel suure hulga puhastamata olme- ja tööstusheitvete paiskamine merre. 70. aastatel kasvas Tallinna lahe lõunaosa troofsus sedavõrd, et siinses rannikumeres tekkis orgaanika ülekülluse tõttu põhjalähedastes veekihtides hapniku defitsiit ja setetes väävelvesinik. Sellega kaasnes põhjaloomastiku hukkumine Russalka piirkonnas.

Ka põhjataimestiku areng oli nendel aastatel Tallinna lahe lõunaosas tugevalt häiritud. Reisisadama, Russalka ja Pirita jõe vahelises piirkonnas fütobentos kas puudus või oli äärmiselt liigivaene. Tallinna merekeskkonna seisundi järkjärguline paranemine algas pärast paljude kollektorite sulgemist 70. aastate lõpus ja heitvee suunamisest läbi puhastusjaama Paljassaare

süvamerelasu kaudu rannikumerre. 80. aastate alguses langes märgatavalt merre suunatud heitvee biogeenide (eeskätt fosfori) sisaldus ja BHT (biokeemiline hapnikutarve), nendele muutustele reageeris kohe ka põhjaelustik.

KSH-st punktist 3.4.9 nähtub, et Kalasadama, Linnahalli ja Patarei vangla lähistel on alates 1960. Aastatest kuni tänapäevani põhjaloomastiku arvukus ja biomass olnud kõrge. Kalasadama juures asusid 1970. Aastatel paljude suuremate reovete väljavoolud Tallinna lathe. Arvatavasti avaldab sellel merealal ikka veel mõju omaaegne setetes akumulunud orgaanilise aine küllus, mis soodustab liikidevahelises konkurentsivõime väheefektiivsete detriidi- ja sestonitoiduliste liikide arengut. Nektobetose koosseisus puuduvad puhaste merealade põhjafauna liigid. Vee erikasutuse piirkonna esinevateks peamisteks merekaladeks on räim, kilu, lest, meritint ja ogalik (KSH punkt 3.4.10)

Rannakindlustuse ehitamisega seotud mõju merealale on analüüsitud KSH peatükis 5.4. KSH-st nähtub, et rannakindlustuse täidetav ala on merele välja ulatuv ja täidetud merre viimase 40 – 50 aasta jooksul. Nõukogude ajal asus planeeringualal betoonitehas. Teada on selle lammutusjäätmeid kasutati mere täitmiseks. Seega on antud planeeringuala rannajoont korduvalt muudetud. Arvestades et planeeringuala on suures osas täidetud merepõhi ehk siis tegemist on tehiserannaga, ei kaasne planeeringu ellu viimisega sh vee erikasutusega olulist mõju Tallinna lahe rannikule. Rannapromenaadi rajamine ja mere täitmine ei tekita praktiliselt hoomatavat mõju piirkonna rannaprotsessidele. Rannajoone viimine meresuunas on läbi arutatud juba Keslinna sadama-ala detailplaneeringu eskiisi väljatöötamisel, seega otsuse kaalumise on olnud pikk ja seda saab pidada teadlikuks valikuks.

Tingituna elava liiklusega sadamate lähedusest ja arvatavasti ka Tallinna lahe suhteliselt suurest olemasolevast reostuskoormusest ei ole Logi tänava rannaalaga piirneval merealal märkimisväärsed meretaimestiku ja –loomastiku kooslusi. Seega võimalik negatiivne mõju rannapromenaadi rajamisest merepõhjakooslustele on marginaalne.

Kuna meretaimestik vee erikasutuse piirkonnas praktiliselt puudub, ei ole seal tõenäoliselt ka kalakoelmuid ja planeeringuala rannikumeres võivad esineda vaid toituvad kalad, kellele vee erikasutusest tingituna olulist mõju oodata ei ole.

Arvestades, et kogu vaadeldav planeeringuala jääb juba aastakümneid kasutusel oleva rannikuala piiresse, siis selle heakorrastamine pigem likvideerib senise korralageduse mahajäätud territooriumi rannikul, kui halvendab väljakujunenud keskkonnaseisundit. Rannajoone nihutamine mere poole, koos rannakindlustuse rajamisega ja selle taguse ala täitmisega muudab vaid vähesel määral juba varem oluliselt muudetud ja viimastel aastakümnetel tänu tormitegevusele sopiliseks kujunenud rannajoone asendit. Detailplaneeringuga ja eelprojektiga ettenähtud tegevusega valdavalt vaid õgvendatakse rannajoont selliselt, et kujunev uus rannajoon sujuva kaarega ühendaks jahisadama kaitsemuuli ja planeeringualast kagusse jäävat ranniku kaldakindlustuse osa.

Olemasoleva keskkonna muutustest tulenev kumulatiivne või sünergiline mõju on hinnatud KSH punktis 5.6. KSH-st nähtub, et vee erikasutuse kontekstis olulist ja käsitlemist vajavat kumulatiivset keskkonnamõju, sh mõju inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale, bioloogilisele mitmekesisusele, populatsioonidele, taimedele, loomadele, pinnasele, vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele, kultuuripärandile ja maastikele ei teki. Vähene või ebaoluline kumulatiivne mõju võib aga ei pruugi esineda kogu projekti realiseerimisel ennekõike transpordiga seotud valdkonnas, linnaliikluse sujuvuse tagamisel.

Lahenduse elluviimine toob kindlasti kaasa positiivse sünergilise mõju linnaruumile ja piirkonna kasutamise elavdamisele. Linnahalli piirkond vajab toimimiseks nii elanikke kui ka hoonete esimestele korrustele kavandatud äripindasid. Samas ei saa seda mõju linna kontekstis

pidada strateegiliselt oluliseks mõjuks, sest vaatamata ala hoonestamisele ei hakka see võistleva Vanalinna, Viru Keskuse piirkonna vms kogunemiskohtade või suuremate äri- ja elamualadega.

KSH punktist 5.7 nähtub et kavandatav tegevus ei too kaasa piiriülest keskkonnamõju.

Negatiivse keskkonnamõju leevendavad meetmed on välja toodud KSH punktis 7.1. Vee erikasutusega seoses tuleb arvestada järgmist:

- 1) Ehitustööde käigus tuleb vältida ehitusmaterjalide sh liiva sattumist merre.
- 2) Ehitustöid tuleb teha ajal, kui tuul ei kanna veemasse merele, vaid soosib heljumi kiiret settimist.
- 3) Vee erikasutusega seotud töid tuleb vältida tugeva tuulega (üle 15 m/s) vältimaks heljumi kandumist laiemale merealale.
- 4) Vee erikasutusega seotud tööd on soovitatav ajastada perioodile septembrist kuni aprillini, et vältida võimalikku mõju kalastikule.

4. Hinnang KSH andmete asjakohasusele

Riikliku keskkonnaseire aruannete põhjal, mis on leitavad seireveebis: (http://seire.keskkonnainfo.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=2129&Itemid=3) ei ole Tallinna lahe keskkonnaseisund oluliselt muutunud viimase 10 aasta jooksul. 2016. aastal läbi viidud operatiivseire aruande põhjal on näha, et Muuga-Tallinna-Kakumäe veekogumi seisundi pikaajalised andmerekad (vastavalt aastast 2006 – 2016) on olnud stabiilsed või mõnevõrra paranevad. Kuna Tallinna lahe seisund ei ole 10 aasta jooksul oluliselt muutunud võib KMH aruande aluseks olevaid andmeid ning nende põhjal tehtud analüüse ja järeldusi lugeda asjakohasteks.

5. Eelhindangu järeldus

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, kuna:

- kavandatav tegevus ei mõjuta kaitsealasid, kaitstavate liikide elupaikasid ega Natura 2000 võrgustiku ala;
- eelhindamise tulemusena selgus, et taotletava tegevuse tulemusel ei teki olulist mõju veekeskkonnale sh merepõhja elustikule, kalastikule ja rannaprotsessidele;
- eelhindamise tulemusena selgus, et taotletav tegevus ei ületata piirmäärasid müra, õhusaastatuse ja vibratsiooni osas;
- eelhindamise tulemusena selgus olulise kumulatiivse mõju puudumine;
- seega puudub kavandataval tegevusel eeldatavalt oluline keskkonnamõju.

6. Kokkuvõte

Lähtudes eelnevast on Keskkonnaamet seisukohal, et kavandatava tegevuse keskkonnamõju on KSH aruandes asjakohaselt hinnatud ja Keskkonnaametil on otsustajana vee erikasutusloa andmiseks piisavalt teavet.